

Opgave 4 Oorlogsverslaggeving

Bij deze opgave horen de teksten 6 tot en met 8 en foto 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Deze opgave gaat over de veranderende rol van journalisten in oorlogssituaties. Na de berichtgeving over de oorlog in Vietnam in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw (zie tekst 6) mogen journalisten vaak alleen onder de hoede van het leger hun werk doen in oorlogsgebieden (zie tekst 8).

De oorlog in Vietnam was de eerste mediaoorlog. De invloed van de massamedia op de uitkomst van deze oorlog was aanzienlijk, aldus de auteur van tekst 6.

Lees de regels 1 tot en met 29 van tekst 6.

- 4p 19 Biedt het tekstfragment over de gevolgen van de berichtgeving (zie de regels 15 tot en met 23) ondersteuning voor de selectieve perceptietheorie of voor de framingtheorie? Leg je antwoord uit voor beide theorieën.

Lees de regels 30 tot en met 60 van tekst 6 en zie foto 1.

De foto's die beschreven worden in dit tekstfragment waren in die tijd nieuwswaardig. Ze voldeden aan meerdere nieuwsselectiecriteria. Het ging om opvallende, onverwachte en uitzonderlijke gebeurtenissen die toen plaatsvonden.

- 2p 20 Noem drie **andere** selectiecriteria voor het onder de aandacht brengen van de beschreven gebeurtenissen uit de Vietnam-oorlog.

Gebruik tekst 7.

Niet alleen *de Volkskrant* schreef lovend over de overleden fotograaf Faas. Een journalist van de Amerikaanse krant *The New York Times* noemde Faas al eens een genie: *"I think of him as nothing less than a genius."*, aldus David Halberstam, op een blog van NYT, <http://lens.blogs.nytimes.com/2012/05/10/a-parting-glance-horst-faas/>

The New York Times is een in New York uitgegeven dagblad dat in heel de Verenigde Staten verkrijgbaar is. Enkele zinnen uit het redactiestatuut van deze Amerikaanse krant staan in tekst 7.

- 2p 21 Mag je – uitgaande van de inhoud van het redactiestatuut – verwachten dat *The New York Times* een populair dagblad of een kwaliteits- of kaderkrant is?

Licht je antwoord toe door twee kenmerken van een populair dagblad dan wel kwaliteits- of kaderkrant te koppelen aan zinnen uit het redactiestatuut.

Lees de regels 23 tot en met 29 van tekst 6 en lees tekst 8.

Na de ervaringen met de Vietnamoorlog moesten journalisten vooral 'embedded' werken. *NRC Handelsblad*-journalist Jaus Müller schreef als ervaringsdeskundige over dit fenomeen (tekst 8).

Naast voordelen heeft 'embedded' journalistiek nadelen. Zo zouden maatschappelijke functies van de media onder druk kunnen komen te staan.

- 6p 22 Leg uit welke maatschappelijke functies van de media onder druk kunnen komen te staan als journalisten 'embedded' moeten werken. Ga uit van drie functies. Vermeld per functie eerst wat deze inhoudt.

Ook journalistieke normen kunnen door 'embedded' journalistiek in het gedrang komen.

- 2p 23 Welke journalistieke normen kunnen door 'embedded' journalistiek in het gedrang komen? Noem er twee en leg telkens uit waarom die norm in het gedrang kan komen.

Zie tekst 8.

Het nieuws dat de consument gepresenteerd krijgt als eindresultaat van 'embedded' journalistiek, heeft veel stadia en selecties doorlopen. Deze stadia en selecties worden ook wel filters genoemd. Eén zo'n filter is de beslissing van de redactie van *NRC Handelsblad* om een verslaggever naar de Afghaanse provincie Uruzgan te sturen. De oorlogsverslaggever Jaus Müller heeft voor *NRC Handelsblad* verschillende artikelen geschreven.

- 2p 24 Beschrijf twee **andere** filters voordat een verhaal zoals dat van Jaus Müller in de krant verschijnt.

Opgave 4 Oorlogsverslaggeving

tekst 6

Fotograaf

(...) Donderdag overleed Horst Faas, een van oorsprong Duitse fotograaf die voor Associated Press vanaf 1962 de Vietnam-oorlog coverde.

5 In veel van de beelden waarin de Vietnamese oorlog is gestold had Faas de hand. (...)

De oorlog in Vietnam was de eerste mediaoorlog. Nooit eerder hadden

10 journalisten en fotografen van zo dichtbij de hel kunnen beschrijven en vastleggen. Ze zaten er middenin: tientallen van hen verloren hun leven aan het front.

(...)

15 Nooit eerder hadden de media een dergelijk grote invloed op de uitkomst van een oorlog: de beelden en verhalen van de verslaggevers ter plekke lieten de Amerikanen thuis de
20 wreedheid en de krankzinnigheid van de oorlog zien en veranderde hun aanvankelijke steun in steeds sterkere scepsis. Dat in de moderne oorlog journalisten vooral embedded¹⁾

25 moeten werken, is een direct gevolg van de ervaringen in Vietnam. Het is, weten ze nu op de militaire academies, niet fijn vechten met de pottenkijkers van de pers erbij.

(...)

30 Op één van Faas' foto's zie je een vader bij pantservoertuig nummer 80956 met Zuid-Vietnamese soldaten erop. De vader kijkt omhoog: in zijn handen heeft hij het lijk van zijn
35 jonge kind, het lichaam vol brandwonden. De blik van de vader drukt wanhoop uit, woede en verbijstering: kijk nou eens wat jullie hebben gedaan, mijn kind is dood.
(...)

40 De twee beroemdste Vietnam-foto's danken we aan Faas, hoewel hij ze niet zelf maakte. In 1968 legde Eddie Adams, die werkte onder Faas, vast hoe generaal Nguyen Ngoc Loan
45 met zijn pistool een Vietcong-soldaat koelbloedig executeerde. Nog beroemder is de foto van het meisje Kim Phuc dat op 8 juni 1972 haar
50 dorp Trang Bang ontvlucht na een napalmaanval van de Amerikanen. Zie foto 1. Toen de Vietnamese fotograaf Nick Ut de foto afleverde op het bureau van AP in Saigon, wilden ze hem daar niet verspreiden: Kim
55 Phuc (9) was naakt. Maar Faas besloot dat het hartverscheurende beeld wél aan de wereld moest worden getoond: dat was het moment waarop de Amerikanen de oorlog
60 definitief verloren.

bron: Wagendorp, B. (2012, 12 mei). de Volkskrant. Geraadpleegd via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2844/Archief/archief/article/detail/3254393/2012/05/12/Fotograaf.dhtml>.

noot 1 'Embedded journalism' betekent dat journalisten onder bescherming van het leger hun werk doen in oorlogsgebieden. Embedded journalisten verblijven vaak op de plek waar een legereenheid zich ook ophoudt. Voor een verder begrip, zie tekst 8.

foto 1

bron: <http://www.schooltv.nl/eigenwijzer/2157332/geschiedenis/item/2839692/de-vietnamoorlog-in-de-media/>. Gedownload november 2012.

tekst 7

Redactiestatuut van The New York Times

- Het kerndoel van *The New York Times Company* is om “de samenleving te versterken door het creëren, verzamelen en verspreiden van kwalitatief hoogwaardig nieuws, kwalitatief hoogwaardige informatie en entertainment.”
- Ons doel is om het nieuws onpartijdig te verslaan.
- 5 • We gaan niet onnodig onderzoek doen naar iemands persoonlijke leven.
- We beloven geen positieve berichtgeving in ruil voor medewerking en dreigen niet met negatieve berichtgeving als de bron niet wil meewerken.
- De personen die interviews aan onze journalisten geven, krijgen daarvoor geen vergoeding.

bron: *The New York Times Company Policy on Ethics in Journalism*. (2005, oktober). Geraadpleegd via <http://www.nytc.com/press/ethics.html>. (fragmenten zijn vertaald en deels herschreven).

tekst 8

Het fenomeen embedded journalism

Jaus Müller bezocht als oorlogs-
verlaggever voor *NRC Handelsblad*
de Afghaanse provincie Uruzgan
waar het Nederlandse leger tussen
5 2006 en 2010 gestationeerd was.
Het Nederlandse leger zat daar in het
kader van de International Security
Assistance Force (ISAF)-missie van
de NAVO om de stabiliteit en veilig-
10 heid in de provincie te bevorderen.
“Nu ik weer thuis ben in Nederland
wil ik ter afsluiting van deze reis naar
Uruzgan terugblikken op het
fenomeen embedded journalism: het
15 onder de hoede van Defensie mee-

reizen met de militairen en daar ver-
slag van doen. Er is de laatste tijd
veel kritiek op deze manier van
werken. (...)
20 Embedded meegaan in Uruzgan is
dan ook geen ideale situatie, maar
een noodgedwongen keuze. De
veiligheidssituatie in Uruzgan is nog
altijd zo belabberd dat het in veel
25 gevallen levensgevaarlijk is voor
journalisten om er op eigen houtje op
uit te trekken. (...)
Zolang het niet veel veiliger wordt in
Uruzgan kies ik ervoor om embedded
30 te gaan.” (...)

*bron: Müller, J. (2008, 16 maart). NRC Handelsblad. Geraadpleegd via
<http://weblogs.nrc.nl/uruzgan/2008/03/16/het-fenomeen-embedded-journalism/>.*